

RA4:SAAC SENSE AJUDA. LLENGUA DE SIGNES

MP0343 SAAC. Material adaptat per L.Duran.

SAAC SENSE AJUDA

➤ Què són els SAAC sense ajuda?

*Els **sistemes augmentatius i alternatius de comunicació sense ajuda (SAAC)** són els sistemes que no necessiten de cap suport físic o material, que no sigui el propi cos, per comunicar-se.*

- La **parla** és un sistema sense ajuda que utilitzem les persones per comunicar-nos:
- Presencialment, l'acompanyem de **gestos i expressivitat** en el rostre per facilitar la comprensió del missatge:
 - Moviment de les mans, braços i altres parts del cos. Gestos convencionals d'ús comú.
 - Agudització de l'expressivitat de la cara. Vocalització mirant a la persona interlocutora.
- Aquests elements són la base dels sistemes alternatius o augmentatius de comunicació sense ajuda.

SAAC SENSE AJUDA

□ A qui es dirigeixen?

- Estan destinats, bàsicament, a la intervenció en persones amb **discapacitat auditiva**:

- La discapacitat no ha d'anar associada a cap malaltia neurològica.
- Es poden aplicar des de la **primera infància**, una vegada diagnosticada la deficiència:
- L'atenció primerenca serà determinant en el desenvolupament de l'infant amb sordesa.

La sordesa no afecta la capacitat intel·lectual de la persona ni la seva habilitat per aprendre, però un infant que no hi sent perd l'estimulació lingüística dels altres i el retard en el desenvolupament del llenguatge pot causar-li retard escolar.

SAAC SENSE AJUDA

- Els diferents SAAC sense ajuda

- Els mètodes gestuals

*Els **mètodes gestuals** proposen que les funcions pròpies del llenguatge es facin a través de signes, bàsicament manuals i facials.*

- La **llengua de signes** és el mètode gestual per naturalesa, però caldrà introduir prèviament l'**alfabet dactilològic**.

- Els seus partidaris argumenten que és el **llenguatge natural** de la comunitat sorda i que ha de complir aquest paper.

- Els seus detractors esgrimeixen que és un llenguatge poc conegut per la societat i, per tant, dificulta la integració.

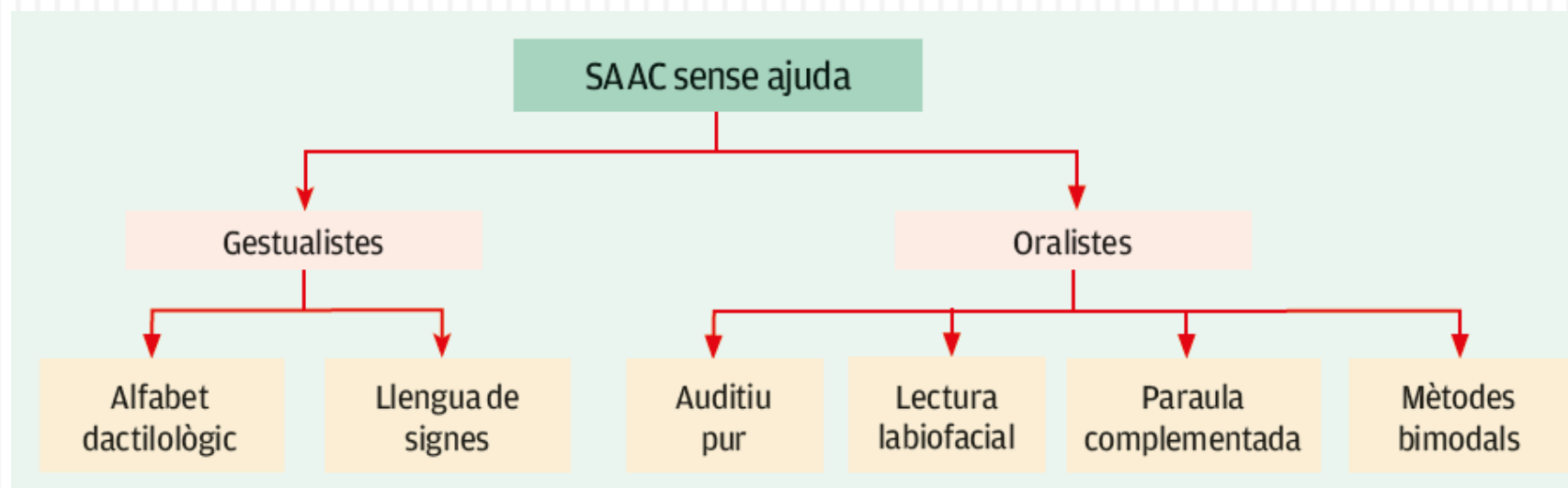
SAAC SENSE AJUDA

□ Els mètodes oralistes

Els **mètodes oralistes** pretenen la major competència possible en el llenguatge oral.

- Prioritzen el component **comunicatiu** i argumenten:
 - El llenguatge oral és el més utilitzat per totes les societats.
 - El seu ús facilita la **integració** en la societat oralista.
- Mètodes oralistes més importants:
 - ▣ Mètode auditiu pur.
 - ▣ Lectura labiofacial.
 - ▣ Paraula complementada.
 - ▣ Bimodal.

SAAC SENSE AJUDA

Tot i que cada sistema compta amb avantatges i inconvenients, la selecció del que s'usarà dependrà sempre de les necessitats concretes de la persona que l'hagi d'utilitzar.

SAAC SENSE AJUDA

- Les diferents modalitats de comunicació amb persones amb deficiència auditiva depenen de molts **factors**:
 - L'**edat** a la qual va sobrevenir el dèficit. La seva **severitat**.
 - Las **capacitats** comunicatives.
 - L'**entorn** familiar i educatiu.
- Són importants, també:
 - L'**atenció primerenca**.
 - Els **recursos** amb què es compti.

SAAC SENSE AJUDA

Finalitat en l'elecció d'un SAAC

- **Com a element de comunicació:**
 - Per fer possible la comunicació alternativa a la parla.
 - Per pal·liar les limitacions comunicatives que comporta la pèrdua auditiva.
- **Com a element de desenvolupament intel·lectual:**
 - L'audició és la via habitual d'adquisició del llenguatge, fonamental en l'organització del pensament.

SAAC SENSE AJUDA

Condicions per a l'elecció d'un determinat SAAC

Factors en la selecció d'un SAAC

- Situacions bàsiques que determinaran els objectius de la intervenció i la selecció dels sistemes de comunicació:
 - Si la persona **ha aconseguit un nivell simbòlic** en el seu llenguatge, la intervenció es basa en aprendre a utilitzar un o diversos SAAC.
 - Si la persona **no ha aconseguit un nivell simbòlic** del llenguatge, la base de la intervenció és crear un sistema comunicatiu a través dels altres sentits:
 - Que faciliti l'organització del pensament i la representació de la realitat.
 - Que propiciï la comunicació.

Alfabet Dactiològic

L'**alfabet dactilològic** consisteix a reproduir les lletres de l'alfabet a través de signes fets amb les mans.

- A cada **lletra** li correspon un **signe** concret i a cada signe, una lletra. Es fan amb una mà i es complementen amb l'**articulació vocal**.
- És molt útil com a **complement** de la llengua de signes.
- Tota la comunitat sorda el coneix i l'utilitza:
 - Per desxifrar paraules ambigües o estranyes.
 - Per representar paraules que no disposen d'un signe específic.
 - Per referir-se a entitats o organitzacions que s'escriuen amb sigles.

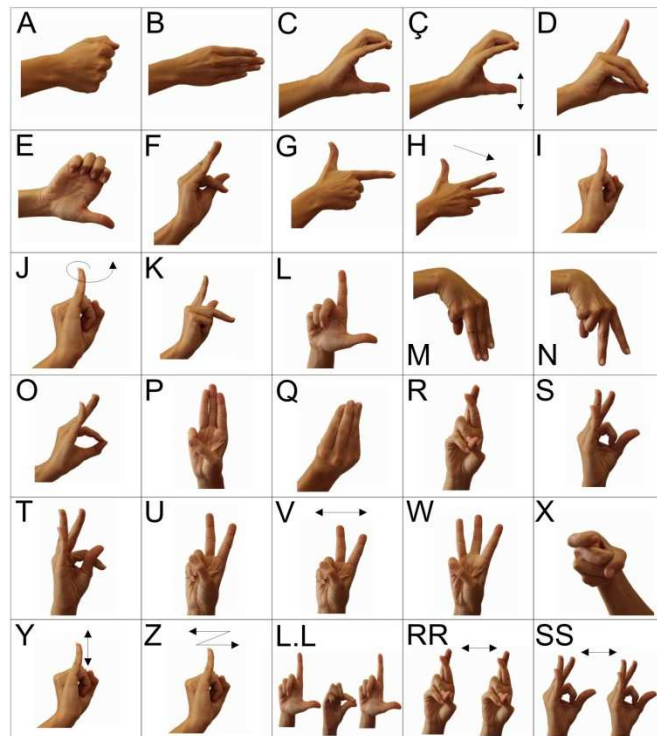
L'**alfabet dactilològic** no es fa servir com a sistema específic, ja que presenta una sèrie d'inconvenients –lentitud– que l'invaliden com a tal.

Alfabet Dactiològic (LSE)

Alfabet Dactiològic (LSC)

ABECEDARI DACTILOLÒGIC CATALÀ

unnoucami.com

Llengua de signes

La **llengua de signes** és un sistema de comunicació visual, gestual i no oral específic de la comunitat de persones sordes.

- És el **recurs natural** per a la comunicació entre les persones sordes.
- L'aprenen de **forma espontània** i és considerada la seva **llengua materna**.
- Els signes es fan amb moviments de mans i braços.
- S'acompanyen d'expressions **orofacials** que intensifiquen la comunicació.
- Estableix la comunicació per un **canal gesto-visual-espacial**, a diferència de la llengua oral (canal vocal-auditiv).
- Es considera un llenguatge **alternatiu** a la llengua oral, encara que es pot utilitzar com a sistema augmentatiu per accedir a la llengua oral i escrita.

Les llengües de signes utilitzen l'espai, el moviment i les expressions facials per codificar molta informació de tipus gramatical.

Llengua de signes

- **L'estatus actual de la llengua de signes**
- **Un llarg camí fins la seva normalització i reconeixement**
- El 1988, el Parlament Europeu reconeix la llengua de signes com a **llengua oficial** de les persones sordes.
- Existeix una normativa estatal referida als alumnes amb necessitats educatives especials.
- Aprovació, el 1995, del títol i el currículum del tècnic superior en Interpretació de la Llengua de Signes.
- El 2007 es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i amb sordceguesa.

Llengua de signes

- **L'estatus actual de la llengua de signes**
- **La llengua de signes, una llengua diversa**
 - La llengua de signes no és una llengua universal. A cada país les llengües de signes són diferents.
 - A Catalunya és la Llengua de Signes Catalana (LSC).
 - A Espanya, a causa de la riquesa i diversitat idiomàtica que existeix, la
 - **Llengua de Signes Espanyola (LSE)** tampoc és uniforme:
 - L'LSE es refereix a una varietat de llengua de signes amb **diferents modalitats** en cadascuna de les àrees geogràfiques.
 - Es fa referència a l'LSE com a “llengües de signes espanyoles”, donant
 - cabuda a totes les **variants** utilitzades a Espanya.
 - La **intel·ligibilitat** entre totes aquestes variants és molt alta, a causa de que el vocabulari no difereix gaire.

Llengua de signes

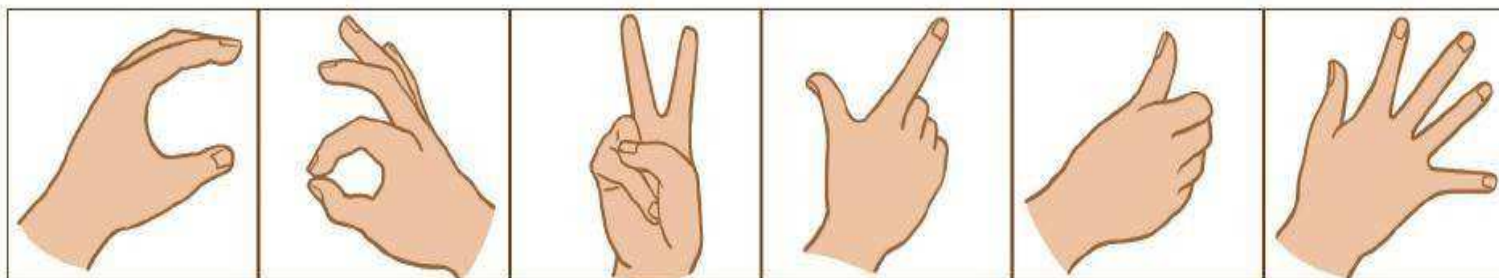
- **La gramàtica de la llengua de signes**
- L'estructura de la llengua de signes és diferent a la del llenguatge oral i té la seva pròpia **gramàtica**.
- Diferències fonamentals entre les llengües de signes i les orals:
 - **Canal** de transmissió:
 - La llengua de signes utilitza el **canal gestual-visual**. El llenguatge oral utilitza el **canal vocal-acústic**.
 - **Dimensionalitat espai-temporal** de la comunicació:
 - La comunicació del llenguatge oral és **temporal o lineal**.
 - La comunicació de la llengua de signes és **espacial i simultània**.

Llengua de signes

- La gramàtica de la llengua de signes
- El lèxic de la llengua de signes
- Les **unitats lèxiques** no es corresponen amb les paraules:
 - Hi ha gestos que designen frases completes. Altres són representatius d'accions o situacions. Altres són específics.
 - De vegades es fa servir el lletrejat manual utilitzant l'alfabet dactilològic.
- Hi ha tres tipus principals de signes:
 - **Díctics**. Representen allò a què es fa referència.
 - **Representatius**. Utilitzen la mímica natural.
 - **Arbitraris**. Són simbòlics: la seva representació no té relació directa amb el que signifiquen.

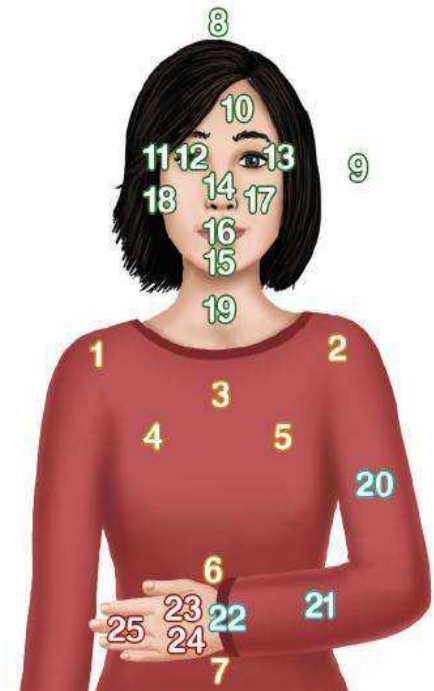
Llengua de signes

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **La fonologia de la llengua de signes**
- **Quirema o forma de les mans.** Fa referència a les múltiples configuracions que pot assumir la mà.

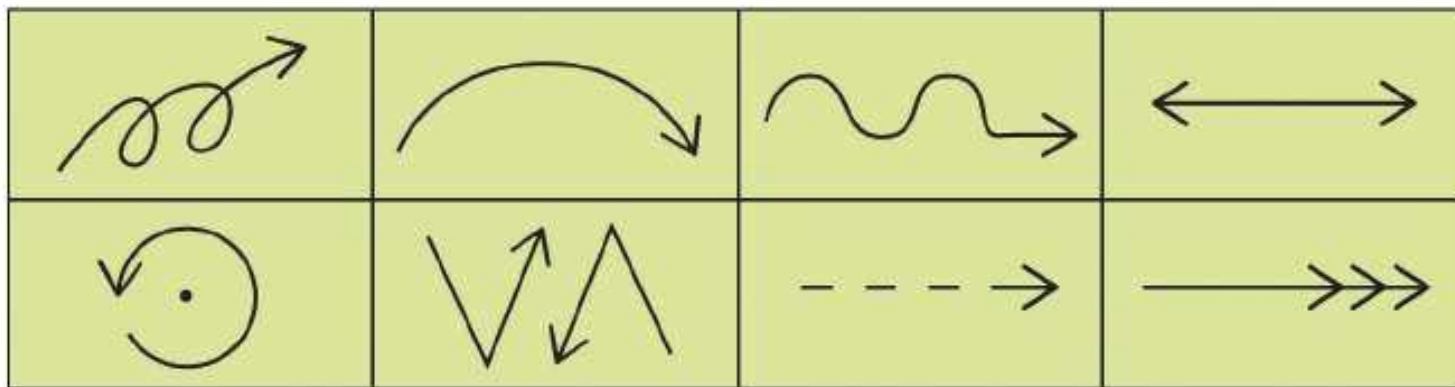
Llengua de signes

- La gramàtica de la llengua de signes
- La fonologia de la llengua de signes
- Toponema o lloc on s'articula el signe:
 - Es diferencien **vint-i-cinc toponemes** o zones d'articulació.
 - Estan distribuïts en quatre zones: cos, cap, braç i mà.

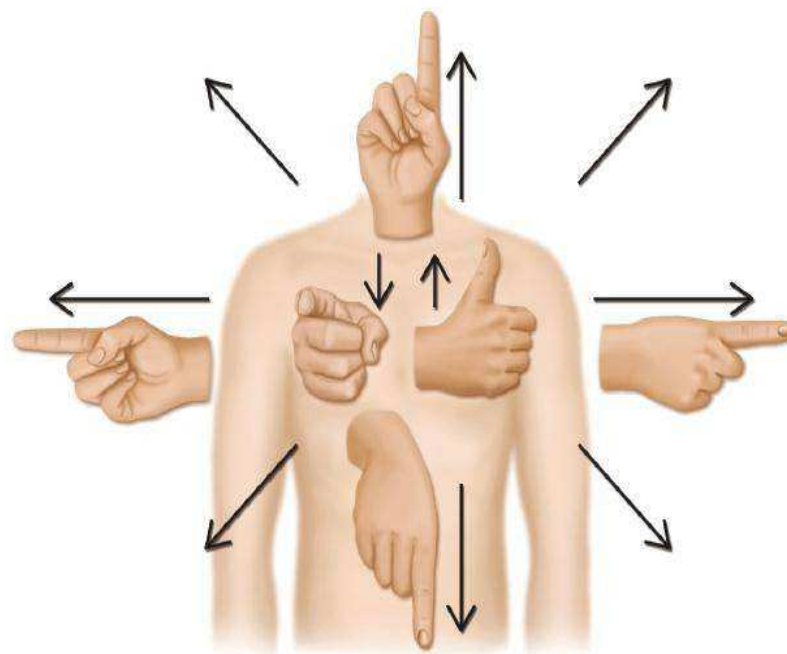
Llengua de signes:

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **La fonologia de la llengua de signes**
- **Kinema o moviment de la mà.** Les mans poden moure's o dibuixar en l'espai múltiples formes per especificar diferents significats.

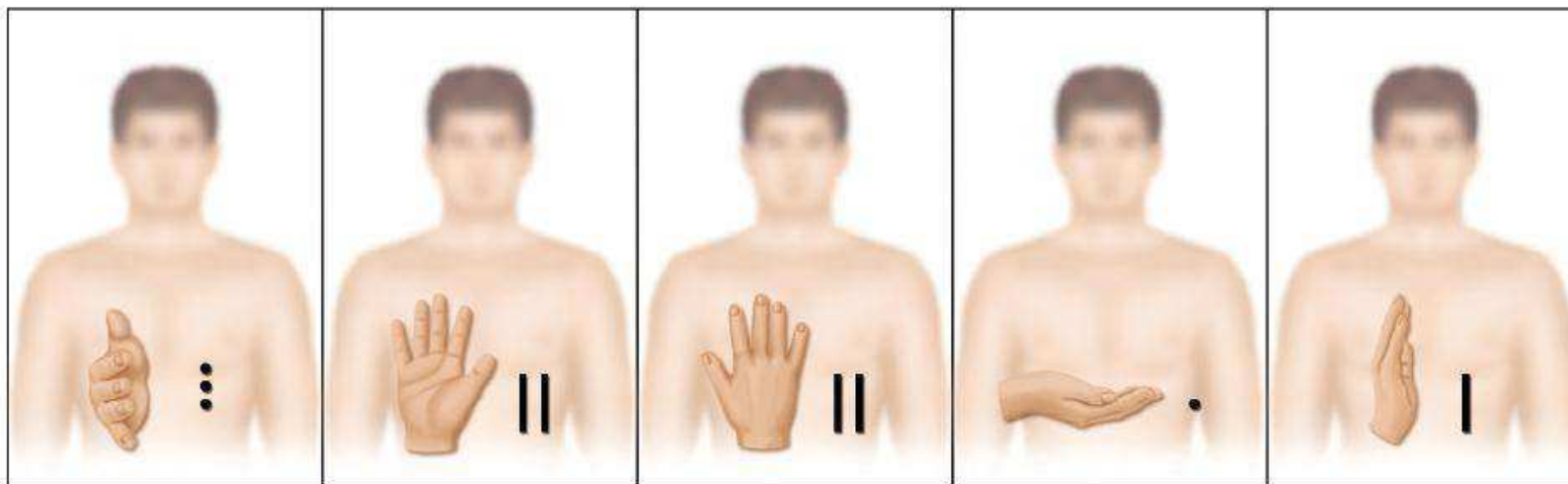
Llengua de signes

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **La fonologia de la llengua de signes**
- **Kineprosema o direcció del moviment de la mà:**
 - Cap amunt.
 - Cap avall.
 - Cap a la dreta. Cap a l'esquerra. Cap al davant.
 - Cap al cos.
 - En direccions obliqües.

Llengua de signes

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **La fonologia de la llengua de signes**
 - ▣ **Queirotropema o orientació del moviment de la mà:**
amb el palmell cap amunt, cap avall, cap a un costat,
cap a l'altre, etc.

Llengua de signes

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **La fonologia de la llengua de signes**
- **Prosoponema o expressió de la cara:**
 - De vegades complementa el missatge o aporta un significat nou.
 - Inclou moviments de la boca.
 - Alguns són préstecs de la llengua oral.

Llengua de signes

- La gramàtica de la llengua de signes
- La morfosintaxi de la llengua de signes
- Llenguatge espacial i simultani:
 - En la llengua oral l'ordre de les frases és **lineal i temporal**: les frases s'expressin en un ordre determinat.
 - En la llengua de símbols la seqüència és **simultània**: l'ordre dels elements no és important.
- **Simplificació de les frases**, per fer la comunicació més àgil, suprimint alguns elements.

Llengua de signes

- La gramàtica de la llengua de signes
- La morfosintaxi de la llengua de signes
- La conjugació dels verbs
 - Per agilitar la comunicació en la llengua de signes:
 - No existeixen conjugacions.
 - S'utilitza només **una forma**: l'infinitiu.
 - Només hi ha **tres temps**: present, passat i futur.
 - A cada signe en què s'indica l'acció, s'especifica el moment.
 - La **persona verbal** i el **nombre** es representen assenyalant amb el dit índex les persones que participen en l'acció.

La morfosintaxi de la llengua de signes la converteix en un llenguatge complicat per a les persones normoients que s'introdueixin en el seu aprenentatge, per tant necessitaran una formació específica molt completa.

Llengua de signes

- **La gramàtica de la llengua de signes**
- **L'aspecte pragmàtic de la llengua de signes**
 - Les nenes i els nens que l'adquireixen des de petits: Aprenen primer el **referent** (signe).
 - Després li atribueixen un **significat**.
- Les nenes i els nens sords, amb la llengua de signes desenvolupen una **llengua plurifuncional** a la mateixa edat que els normoients.

Llengua de signes

- **Vocabulari bàsic de la llengua de signes**
- **Salutacions**

Hola

Bon/Bona

Dia

Tarda

Nit

https://llengua.gencat.cat/ca/llengua_signes_catalana/recursos-i-activitats/vocabulari/ambits-tematics/salutacions/

Llengua de signes

- **Vocabulari bàsic de la llengua de signes**
- **Agraïments**

Gràcies

Ho sento/Perdó

Si us plau

□ Vocabulari bàsic de la llengua de signes

□ Família

Mare

Pare

Fill

Germà

Àvia

Llengua de signes

- Iniciem la conversa
- Presentacions
 - En la llengua de signes, les persones no s'anomenen entre elles amb el seu nom propi, sinó amb un **malnom** o **sobrenom**.

«Jo sóc MAR, el meu sobrenom és *mar*.»

Llengua de signes

«Jo sóc en PABLO, el meu sobrenom és
serrell.»

Llengua de signes

□ Frases senzilles

- Las frases es construeixen unint els tres elements bàsics: subjecte, predicat i objecte, encara que no sempre en aquest ordre.

Centre de dia.

M'agrada el parc

Llengua de signes

□ Frases negatives i interrogatives

- Les frases negatives es construeixen bàsicament afegint un **signe de negació** al final de la frase.
- Les frases interrogatives requereixen la utilització de més signes segons la pregunta:
 - Si requereix una resposta afirmativa o negativa, es mira fixament a la persona interlocutora, amb el cos inclinat lleugerament cap endavant i elevant les celles.
 - Si les preguntes són més concretes, s'hauran d'utilitzar signes per al tipus d'informació que precisem: *què?*, *quan?*, *qui?*, *com?*, *per què?*, *on?*

Llengua de signes

Què?

Com?

Quan?

Què vols per menjar? L'ordre de la frase és «Tu vols menjar què».

Per complementar i practicar:

- https://llengua.gencat.cat/ca/llengua_signes_catalana/recursos-i-activitats/vocabulari/ambits-tematics/
- Caldrà preparar la vostra presentació: primer busqueu els signes i practiqueu en parelles. Ho realitzarem a classe tots junts (Hola Bon dia, Nom, signenom, edat, gràcies).

GRÀCIES PER LA VOSTRA ATENCIÓ!

